

УДК 159.942:82-32 (Коцюбинський)
DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-1-173-180

THE ROLE OF INTERPRETATION IN THE STUDY OF MODERN WORKS
(BASED ON THE MATERIAL M. KOTSIUBYNSKYI'S NOVEL
«INTERMEZZO»)

РОЛЬ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ У ВИВЧЕННІ МОДЕРНИХ ТВОРІВ
(НА МАТЕРІАЛІ НОВЕЛИ М. КОЦЮБИНСЬКОГО «INTERMEZZO»)

Valentyna SHKOLA,

Doctor of Philological Sciences,
Associate Professor

Валентина ШКОЛА,

доктор філологічних наук, доцент

shkolaval@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-9233-5144>

Berdiansk State Pedagogical
University,

✉ 4, Schmidt st., Berdiansk,
Zaporizhzhia region, 71100, Ukraine

Бердянський державний
педагогічний університет,

✉ вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ,
Запорізька обл., 71100, Україна

Original manuscript received: March 31, 2023

Revised manuscript accepted: April 18, 2023

ABSTRACT

In the research, one of the many possible options for the interpretation of the iconic work of the classic of Ukrainian impressionist literature – the short story «Intermezzo» by Mykhailo Kotsiubynskyi is proposed.

The researcher noted that the novel is based on three systems: «man and society», «man and nature», «man and man» according to the architecture of the work, it is divided into three parts. The first and third are characterized by monolithicity, the second by fragmentation (among the numerous images of the field: wheat, oats, flax, buckwheat, cornflowers, lark, cuckoo, etc., the central place is occupied by the image of the Sun).

Like the form of a symphony or sonata in «Intermezzo», the first and third movements contrast with the second. The tempo of M. Kotsiubynskyi's novel is also related to these musical genres: by its character, the extreme parts are close to allegro (fast), the central part – to adagio (slow).

The first and third parts of the novel depict a person's relationship with other characters. By their nature, they are energy-consuming, but the break in this communication, which the hero spent in the bosom of nature, connected him to energy resources, changed the problematic state to a desirable one, prepared him for further relations.

It was observed that the episodes of the work differ stylistically: the nature of the first and third parts is expressionistic, the second – impressionistic. Crisis life situations, stress, destructive nature of communication with other people brought the character of the novel to the brink of mental disorder. His psychological state is close to the experiences of the person from E. Munk's painting «The Scream» (an iconic work for expressionism).

Instead, the hero M. Kotsiubynskyi's stay in nature brought positive changes, helped overcome psychotrauma, and restored inner peace. Visual, auditory, and tactile images of an impressionistic landscape create a harmonious image of the world. He has a healing effect on the character of the novel «Intermezzo», revives him, forming a mood of mental balance.

173

ICV 2021: 85.25

DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-1

The paper analyzes the problem of a person's relationship with other people and the natural environment raised by the writer-psychologist: the destructive influence of destructive social factors on the inner state of the individual and the regenerating effect of the natural environment.

Key words: *method of literature, interpretation, M. Kotsiubynskyi, novel, expressionism, impressionism.*

Актуальність дослідження полягає в потребі осмислити культурно-естетичний феномен модернізму, зокрема течію імпресіонізму, інтерпретуючи новелу М. Коцюбинського «Intermezzo». Лексема «інтерпретація» в перекладі з латинської мови означає «пояснення», «трактування». Інтерпретація сприяє кращому розумінню авторського тексту. При цьому природа будь-якого тлумачення художнього об'єкта є суб'єктивною. За шкільною програмою десятикласники, знайомлячись з імпресіонізмом як стиліовою течією модернізму, опрацьовують твори М. Коцюбинського, зокрема його новелу «Intermezzo». Студенти-філологи досліджують цей твір на другому курсі.

Мета розвідки – подати один із варіантів інтерпретації твору, який вивчається школярами і студентами. Це передбачає розв'язання таких завдань: розглянути питання інтерпретації, яке сприяє вихованню в реципієнта потреби вдумливого читання, глибокого розуміння тексту і формуванню в нього мінливого тлумачити художній текст, зокрема новели українського письменника-імпресіоніста.

Методи дослідження – герменевтичний, структурно-семіотичний, рецептивний. Методологічну основу роботи складають монографії науковців, зокрема роботи О. Черненко про імпресіонізм творів М. Коцюбинського [9], О. Ковальчука, який предметом свого дослідження обрав візуальне у творчості М. Коцюбинського [3], статті в збірниках «Михайло Коцюбинський і український модернізм ХХ століття» [7], «Актуальні проблеми психології в закладах освіти» [10] та ін.

Написана в 1908 році новела М. Коцюбинського «Intermezzo» несе на собі відгомін тривожних реалій життя, зумовлених суспільно-політичними обставинами 1905-1907 років. Автор, звернувшись переважно до монологічної форми викладу, зображує не події, а їх сприйняття героєм, його враження, емоції від того, що відбувається.

Сюжет твору досить лапідарний: спустошена хаосом буття особа на природі відновлює душевні сили, що дає можливість їй, відродженій, повернутися до суспільства. Відповідно, архітектоніка твору містить три фрагменти, які можна означити так: «людина – суспільство», «людина – природа», «людина – людина».

Тематично відмінні частини різняться і темпом: у першій і третій він швидкий, а в другій – повільний. Організацією і темпом літературний твір подібний до сонати, для першого і третього розділів якої характерний темп алерго, а для центральної – адажіо. Музичного походження і термін, використаний як заголовок літературного твору. Інтермецо – ланка, що з'єднує інші частини. Цей термін викликає в реципієнта музичні асоціації.

Дія в новелі відбувається у двох топосах: міському та рустикальному. Письменник-модерніст продовжує започатковане просвітниками протиставлення природного соціальному (герой демонструє різні емоційно-психологічні реакції в полісі й на оазі).

Специфіка сприйняття особою дійсності, її душевний стан залежать від місця перебування: настрої у міському ландшафті кардинально відрізняється від почуттів, які викликає в неї природне довкілля. Виступаючи лише як об'єкт впливу, головний персонаж твору постає ніби стороннім спостерігачем за собою. Через характерну для новели «Intermezzo» форму внутрішнього монологу передано процес самоаналізу думок і почуттів у процесі їх виникнення і розвитку.

Першу частину твору репрезентує тип «людина – суспільство». Протагоніст «Intermezzo» перебуває в проблематичних стосунках з іншими, оскільки в процесі міжособистісного спілкування отримує лише депресивні, тривожні повідомлення: «складали у моє серце, як до власного сховку, свої надії, гнів і страждання або криваву жорстокість звіра» [4:297; подальші приклади будуть наводитися без паспортизації, оскільки вони взяті із цього джерела]. Характер його взаємин із людьми можна означити словами Ж.-П. Сартра: «Пекло – це інші люди».

Мимоволі долучившись до негативних болісних переживань, зумовлених наступом політичної реакції в житті суспільства, герой твору зазнає емоційного знесилення, комунікація із соціумом стає для нього енерговитратною. Про вразливість емоційної сфери персонажа щодо впливів свідчать такі психічні вияви, як депресія, роздратування, песимізм, апатія. Ці стани емоційного вигорання – психофізичного явища, «що виникає внаслідок тривалого емоційного перевантаження» [10:163], репрезентує персонаж, поданий у невластивому епічному творам списку дійових осіб теж досить своєрідно – «Моя утома». Герой «Intermezzo» не може впоратися з вимогами зовнішнього світу: «Мене втомили люди. Мені докучило бути заїздом, де вічно товчуться оті створіння, кричать, метушаться і сміяться». Літературознавець О. Ковальчук цілком слушно акцентує на експресіоністичних елементах, які проявляються в цій частині: «Відтворення крику, екстатичних станів людини, концепт відчаю, емоційні реакції» [3:136].

Емоційне вигорання – «процес поступової втрати афективної, розумової та фізичної енергії, що проявляється в симптомах емоційної та когнітивної астеничності, фізичної втоми, зовнішній ідентиферентності» [8:7]. Вичерпаність емоційно-енергетичних ресурсів зумовлює душевну кризу, що виражається втратою емпатії героєм новели. Його поведінкові реакції та психічні стани виявляють й інші симптоми, характерні для емоційного вигорання: «постійне почуття хронічної втоми, переживання байдужості, знемоги, фрустрації, депресії» [10:166]. Дисгармонійність стосунків із недоброзичливо налаштованим до нього жорстоким і неестетичним суспільством герой М. Коцюбинського передає словами, що звучать рефреном: «Я не можу розминутися з людиною. Я не можу бути самотнім».

Застосувавши композиційний прийом пуанту («пуантованість» – характерна риса структури «Intermezzo»), новеліст змінює локус перебування героя, звільняючи свого персонажа від деструктивного соціуму, який у творі образно позначений словосполученням «залізна рука города» (автор обдумував також варіант «тінь города») [1:380].

Письменник переносить дію новели з міста на простір Кононівських полів. Їм М. Коцюбинський присвячує свій твір із виразною назвою «Intermezzo». Сильна позиція в структурі художнього тексту таких компонентів заголовкового комплексу, як присвята, епіграф, підзаголовок і заголовок, виражається в тому, що вони формують процес порозуміння між автором і реципієнтом. Заголовок і посвята новели українського прозаїка-імпресіоніста свідчать про те, що друга частина твору, представлена типом «людина – природа», є центральною. Природний простір розпочинає нову ланку сюжету. Саме на природі розгортаються основні події твору.

Інший простір знаменує новий етап у житті головного героя. Перебуваючи поза соціумом, він знаходиться «серед степу, серед долини, налітої зеленим хлібом». Автор створює характерний для імпресіоністичної прози пленерний пейзаж.

Реалізувалося заповітне бажання персонажа «Intermezzo» самоти і спокою. На свободі він досяг омріяного: «самотній на землі, як сонце на небі», «На небі сонце – серед нив я. Більше нікого». У безлюдному світі поля протагоніст новели звільняється від зобов'язань перед іншими (від незчисленних «треба» і безкінечних «мушу»). Подібний стан переживав і М. Коцюбинський, про що він неодноразово повідомляв своїм адресатам: «Я дуже втомлений, і так хочеться мені спочити серед природи!», – пише він 21.05.08 польському поету Мамерту Вікшемському [5:91]; «все більше почуваю утому од людей», – повідомляє він дружині в листі від 19.06.1908 [5:92] і пізніше: «як сильно втомлений я душею. Людей просто не переносу, а коли, гуляючи, десь бачу людину, то тікаю щоб не стрітись» (26.06.08) [5:94], «Люди мені так обридли, що ще й досі з трудом переносу їх, і тільки безлюддя дає мені спокій» (23.06.08) [5:98].

Знесилений негараздами суспільного життя герой новели на лоні природи «пустив свою душу під чорний пар». Занурюючись у світ спокою, він відновлює зранену душу, відпочиваючи від обтяжливого спілкування: «Так і протікали дні мого intermezzo серед безлюддя, тиші й самоти». Суголосний цьому настрої звучить в епістолярію М. Коцюбинського: «свіже повітря і самота заспокоюють нерви»; «Набираюся сил од природи, од сільського повітря»; «близько був до природи, а безлюддя заспокоїло мої нерви», – ділиться він з дружиною 23.06.08 і 26.06.08 [5:93, 98, 99]. Термін «intermezzo» у кореспонденції М. Коцюбинського не згадується, натомість фігурують «канікули» і «вакації» у листах до дружини від 26.06.08 та до власника маєтку в селі Кононівка Євгена Чикаленка від 9.10.08 [5:99, 102].

Світ Кононівського поля М. Коцюбинський створює з калейдоскопу мінісвітів, які в сумі дають гармонійну й досконалу єдність. Кожен

фрагмент другої багатоепізодної частини новели має свого центрального персонажа, більшість із яких заявлені вже в списку дійових осіб: Ниви в червні, Сонце, Три білих вівчарки, Зозуля, Жайворонки. У рукописі наявний також образ Вітряків [1:380] (у канонічному варіанті він згадується лише в основному тексті новели).

Велика одиниця художнього простору – топос літнього поля, містить низку менших підрозділів – локусів (ячмінного, вівсяного, пшеничного, гречаного полів тощо). Отже, образ «Ниви у червні» мозаїчно складається з низки інших епізодів, зокрема: Волошки, Ячмінь, Овес, Пшениця, Льон.

Деякі з них автором означені лише фрагментарно: «соболіна шерсть ячменів, шовк колосистої хвилі», ячмінь «тче з тонких вусів зелений серпанок», «срібноволосі віса»; пшениця – «Біжить за вітром, немов табун лисиць, й блищать на сонці хвилясті хребти». М. Коцюбинський повертається до цих образів, показує їх з іншого ракурсу, знаходить для відтворення все нові фарби: «срібна сітка вісів, гнеться й блищить, мов шабля, довговусий ячмінь, пливе текуча вода пшениці», «позолочені сонцем хребти»; «Он біжить він полями, як дикий вовнистий звір, і вигинає хребет». Деякі образи постають як антоніми: «синє небо надвое розтяли чорні дихаючі крила ворони. І від того – синіше небо; чорніші крила», «Може, співає, може, сміється, а може зайшлося від плачу»; інші – як оксюморон: «почув велику тишу», «многолосу тишу полів».

Прозаїк надзвичайно лапідарно, але досить зримо передає деякі образи поля: «Волошки дивляться в небо. Вони хотіли бути як небо і стали як небо»; інші змальовує більш докладно: «Тихо пливе блакитними річками льон. Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човен й попливти».

Возвеличуючи різноманітні об'єкти природи, особливу увагу М. Коцюбинський приділяє образу Сонця. Він устами свого героя, як пантеїст, співає гімн небесному об'єкту, освічується йому в любові, звертається як до живої істоти: «Ти тільки гість в житті моїм, сонце, бажаний гість, – і коли ти відходиш, я хапаюсь за тебе. Ловлю останній промінь на хмарах, продовжую тебе у вогні, в лампі, у феєрверках, збираю з квіток, з сміху дитини, з очей коханої. Коли ж ти гаснеш і тікаєш від мене – творю твою подобу, даю наймення їй «ідеал» і ховаю у серці. І він мені світить». За вміння відчутти й передати красу навколишнього сонячного світу письменник отримав ім'я «Сонцепоклонник».

Застосувавши прийом психологічного паралелізму, автор змальовує гармонійну єдність особи з природою: «І благословен я був між золотим сонцем й зеленою землею». У цьому виявляється іманентна риса імпресіоністичного пейзажу, що виступає засобом художнього зображення душевного стану персонажа, виконуючи не інформативну, а настроєву функцію. Створюючи краєвиди, письменник «співвідносить їх із людськими інтересами, настроями, роздумами, переживаннями» [6:528]. Герой М. Коцюбинського розуміє й відчуває свою причетність до навколишнього світу, оскільки він один із багатьох у цій низці суб'єктів.

Сприйняття героєм як предметів і явищ довкілля, так і свого внутрішнього світу формується за допомогою інформації, отриманої від органів чуття. В імпресіоністичній новелі М. Коцюбинського багата кольористична палітра, різноманітні звукові, тактильні, ольфакторні та смакові образи: «фіолетові метелики цвіту», «сіра маленька пташка, як грудка землі», «А згори сипле та й сипле... витрушує душу з дзвіночків, струже срібні дошки і свердлить крицю, плаче, голосить і сіє регіт на дрібне сито. Он зірвався один яскравий згук і впав між ниви червоним куколем», «Гладжу рукою соболіну шерсть ячменів, шовк колосистої хвилі», «Приходив обвіяний духом полів, свіжий, як дика квітка», «Я пив її, свіжу, холодну, ще повну снів» тощо.

Змальовуючи сенсорно відчутий хронотоп степу, письменник-імпресіоніст поєднує зорові, слухові, дотикові образи: «зелені ниви з шовковим шумом», «шелест шовку», «вогко підпадьомкує перепел», «яскравий згук», «Блискають тільки гострі, колючі згуки», «пісня дзвінка, металева й капризна», «Мене спиняє біла піна гречок, запашна, легка, наче збита крилами бджіл. Просто під ноги лягла співуча арфа й гуде на всі струни», «Вітер набива мені вуха шматками згуків, покошланим шумом» тощо.

Однією з функцій пейзажу є та, що він зумовлює «поворот дії твору» [6:528]. Так, перебування на лоні природи, яка протистоїть соціуму як самодостатній світ, викликало зміну емоційного стану героя М. Коцюбинського (апатія й відсторонення переросли в зацікавлення й причетність). Поворот здійснюється завдяки прийому пуанту – характерної особливості композиції новели, жанру, у якому активно працював Коцюбинський-імпресіоніст і який у цьому творі він використовує двічі.

Природа постає своєрідним лікарем, який повернув особу до повноцінного соціального життя з його тривогами й клопотами. Герой, пройшовши ініціацію (духовну реінкарнацію – О. Ковальчук [3:148]) на літніх Кононівських полях, по-новому став сприймати світ, отримав можливість повноцінного існування. Він відродився до життя в новій якості – особи, яка має потребу в спілкуванні з людьми: сприймати і ділити їхнє горе (один із персонажів у списку дійових осіб заявлений як Людське горе).

Відновлений герой прагне людського товариства. Про це свідчить шість разів вжите словосполучення «Говори, говори!», яке звучать рефреном у третій частині твору з типом «людина – людина». Бажання почути знедолену людину – маркер готовності до початку нового життєвого етапу. Усамотнення стало як формою відпочинку, так і методом подолання стресу. Релаксуюче дозвілля заспокоїливо вплинуло на героя «Intermezzo», сповнило животвірною енергією, відновило душевний спокій, оскільки, звільнений від суспільних обов'язків, він мав змогу бути на одинці як із собою, так із Всесвітом.

Новела «Intermezzo» містить характерні риси індивідуального стилю М. Коцюбинського, зауважені С. Єфремовим: «оте глибоке переймання психікою героїв, вигадливість художніх образів, уміння передавати настрої й внутрішні переживання, нарешті бунт проти засмічування душі непотрібним грузом, протест проти дрібної буденщини, аристократизм духа і невпинне простування до світла, до краси, до ідеалу» [2:416].

Отже, розглядаючи проблему «особа і довкілля», прозаїк змальовує душевний стан свого героя в тісному зв'язку з певним місцем його перебування. Простір міста постає для особи енерговитратним, оскільки перенасичує негативом, який акумулюють, перебуваючи в непростих суспільно-політичних умовах, його мешканці. Натомість природне середовище з його тишею, безлюддям і спокоєм виступає лікувальним фактором. Проектуючи картини навколишнього світу на емоційний стан персонажа, М. Коцюбинський стверджує як потребу для особи бути дієвим членом суспільства, так і необхідність для неї час від часу залишатися на одинці із собою.

Література

1. Грицота М. С. Примітки. *Коцюбинський М. Твори: в 7 т.* Київ : Наукова думка, 1974. Т. 2 Повісті. Оповідання (1897-1905) / упоряд. та прим. М.С. Грицоти. С. 311–381.
2. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ : Femina, 1995. 685 с.
3. Ковальчук О. Візуальне у творчості М. Коцюбинського: монографія. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. 232 с.
4. Коцюбинський М. Твори : в 7 т. Київ : Наукова думка, 1974. Т. 2 Повісті. Оповідання (1897-1905) / упоряд. та прим. М.С. Грицоти. 384 с.
5. Коцюбинський М. Твори : в 7 т. Київ : Наукова думка, 1976. Т. 6. Листи (1905-1909 / упоряд. та прим. В. І. Мазного. 312 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
7. Михайло Коцюбинський і український модернізм ХХ століття : збірник наук. пр. Вінниця : Планер, 2015. Вип. 4 / редколегія : І. Руснак, О. Баган, М. Васцьків та ін. 420 с.
8. Чепелева Н. В. Психологічні особливості емоційного вигорання викладачів вищих навчальних закладів : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.01. Загальна психологія, історія психології. Одеса, 2010. 19 с.
9. Черненко О. Михайло-Коцюбинський – імпресіоніст. Нью-Йорк : Сучасність, 1977. 143 с.
10. Яковлева А. М. Психологічні особливості синдрому емоційного вигорання працівників освіти. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти* : збірник наукових праць. Кривий Ріг, 2021. Вип. XI. С. 163–175.

References

1. Hrytsiuta, M. S. (1974). *Prymityky* [Notes]. Kotsiubynskiyi M. Works : in 7 vols. Kyiv : Naukova Dumka, Vol. 2. Stories. Stories (1897-1905), 311–381 [in Ukrainian].
2. Yefremov, S. (1995). *Istoriia ukrains'koho pys'menstva* [History of Ukrainian literature]. Kyiv : Femina. [in Ukrainian].
3. Koval'chuk, O. (2015). *Vizual'ne u tvorchosti M. Kotsiubyns'koho: monohrafiia* [Visual in the work of M. Kotsiubynskiyi: monograph]. Nizhin : NSU named after M. Gogol. [in Ukrainian].
4. Kotsiubynskiyi, M. (1974). *Tvory: v 7 vol.* [Works: in 7 vols]. Kyiv : Naukova Dumka, Vol. 2 Stories. Stories (1897-1905), [in Ukrainian].
5. Kotsiubynskiyi, M. (1976). *Tvory: v 7 vol.* [Works: in 7 volumes]. Kyiv : Naukova Dumka, Vol. 6 Letters (1905-1909). [in Ukrainian].
6. Hrom'iak, R. T., Kovaliv, Yu. I., Teremok, V. I. (ed.) (2007). *Literaturoznavchyy slovnyk-dovidnyk* [Literary dictionary-reference]. Kyiv : VC «Akademiya». [in Ukrainian].

7. Rusnak, I., Bagan, O., Vaskiv, M. (ed.) (2015). *Mykhailo Kotsiubynskiy i ukrains'kyj modernizm 20 stolittia: zbirnyk nauk. pr.* [Mykhailo Kotsiubynskiy and Ukrainian modernism of the 20 th century: collection of sciences]. Vinnytsia : Planer, Issue 4. [in Ukrainian].

8. Chepelieva, N. V. (2010). *Psykhologichni osoblyvosti emotsijnoho vyhorannia vykladachiv vyschykh navchal'nykh zakladiv* [Psychological features of emotional burnout of teachers of higher educational institutions] : (abstract of the PhD thesis). Odesa. [in Ukrainian].

9. Chernenko, O. (1977). *Mykhailo-Kotsiubynskiy – impresionist* [Mykhailo-Kotsiubynskiy – impressionist]. New York : Modernity. [in Ukrainian].

10. Iakovleva, A.M. (2021). *Psykhologichni osoblyvosti syndromu emotsijnoho vyhorannia pratsivnykiv osvity* [Psychological features of the syndrome of emotional burnout of education workers]. Aktualni problemy psykhologii v zakladakh osvity : zbirnyk naukovykh prats. Kryvyi Rih, issue XI, 163–175. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У розвідці запропонований один із багатьох можливих варіантів інтерпретації знакового твору класика української імпресіоністичної літератури – новели «Intermezzo» Михайла Коцюбинського.

Дослідницею зауважено, що в основу новели покладено три системи: «людина і суспільство», «людина і природа», «людина і людина». Відповідно архітектоніка твору членується на три частини. Для першої і третьої характерна монолітність, для другої – фрагментарність (серед численних образів поля: пшениця, овес, льон, гречка, волошки, жайворонок, зозуля тощо – центральне місце посідає образ Сонця).

Подібно до форми симфонії чи сонати в «Intermezzo» перша і третя частина контрастують із другою. Із цими музичними жанрами новелу М. Коцюбинського споріднює і темп: за своїм характером крайні частини наближаються до алеаро (швидко), центральна – до адажіо (повільно).

У першій і третій частинах новели зображено стосунки особи з іншими персонажами. За характером вони енерговитратні, натомість перерва в цьому спілкуванні, яку герой провів на лоні природи, підключила його до енергетичних ресурсів, змінила проблемний стан на бажаний, наснажила на подальші взаємини.

Спостережено, що епізоди твору різняться і стилістично: природа першої і третьої частин експресіоністична, другої – імпресіоністична. Кризові життєві ситуації, стреси, деструктивний характер спілкуванням з іншими людьми привели персонажа новели до межі психічного розладу. Його психологічний стан близький до переживань людини з картини Е. Мунка «Крик» (знакового для експресіонізму твору).

Натомість перебування героя М. Коцюбинського на природі принесло позитивні зміни, сприяло подоланню психотравми, відновило внутрішній спокій. Зорові, слухові, дотикові образи імпресіоністичного пейзажу створюють гармонійний образ світу. Він здійснює цілющий вплив на персонажа новели «Intermezzo», відроджує його, формуючи настрій душевної рівноваги.

У роботі проаналізована порушена письменником-психологом проблема взаємин особи з іншими людьми і з природним середовищем: руйнівний вплив на внутрішній стан особистості деструктивних суспільних факторів та відновлюваний – природного довкілля.

Ключові слова: методика літератури, інтерпретація, М. Коцюбинський, новела, експресіонізм, імпресіонізм.